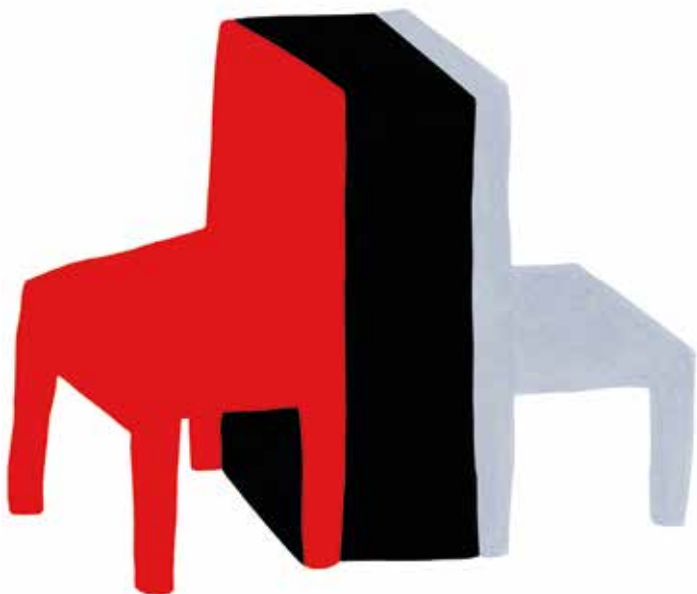

SVERIGE MELLAN STOLARNA

Berättelser om utsatthet. Om människor och möten
i Svenska kyrkans diakoni.

SVERIGE MELLAN STOLARNA

Berättelser om utsatthet. Om människor och möten
i Svenska kyrkans diakoni.

Om berättelserna

De här berättelserna har samlats in inom ramen för ett projekt som heter Diakoni och välfärd. Projektet är ett samarbete mellan Svenska kyrkans nationella nivå, Västerås, Göteborg och Luleå stift som syftar till att stärka det strategiska tänkandet kring diakoni i Svenska kyrkan.¹ Från början var berättelserna mest till för att komplettera fokusgruppsdiskussioner kring viktiga värden för Svenska kyrkans diakoni. Inbjudan att bidra formulerades medvetet öppet: man fick välja helt själv vad man ville berätta. Positivt eller negativt och i vilken form som helst.

Diakoner, andra anställda, diakonstuderande, en biskop samt verksamma vid diakoniinstitutioner har skickat in sina berättelser eller reflektioner. Efter att Svenska kyrkans facebookside hade bett människor att berätta om sina möten med diakonin kom ännu fler inlägg, korta meddelanden från sådana som själva har erfarenhet av bräcklighet. Sammanlagt blev det över tvåhundra bidrag.

Det blev snabbt uppenbart att berättelserna hade en helt egen lyskraft, drabbande på ett eget sätt.

Alla berättelser i den här skriften är skrivna till projektet Diakoni och välfärd. Vi hade informerat om att berättelserna skulle kunna komma att publiceras. De flesta hade därför skrivit anonymt och utan att ange närmare markörer som kunde identifieras. Vi har emellertid tagit bort, ändrat och blandat vissa detaljer ytterligare för att göra berättelserna än mer anonyma. Vår strävan har dock varit att texterna ska förbli så autentiska som möjligt.

Även om berättelserna handlar om diakoni, är det viktigt att poängtera att berättelserna inte definierar diakoni. De som har bidragit har helt enkelt skrivit ned ett minne som har berört dem. Vi visste inte från början vilken skatt de skulle visa sig vara.

¹ Diakoni kan kortfattat sägas vara kyrkans uppdrag att möta människor i utsatta livssituationer, eller kyrkans sociala arbete.

Berättelserna visar inte bara personliga erfarenheter från Svenska kyrkans arbete, utan också vad mänsklighet är, och hur det kan vara att vara människa i Sverige i början av 2000-talet.

*Miriam Hollmer,
Redaktör, projektsekreterare för Diakoni och välfärd
Uppsala augusti 2016*

Förord

Det har varit en inspiration och en utmaning att få ta del av dessa berättelser om Svenska kyrkans diakonala arbete. Inspirationen kommer från de människor som delat med sig av hur ett möte i rätt ögonblick kan vända ett helt liv. Utmaningarna kommer ur de redogörelser som handlar om diakonins gränser – när de ramar samhället har för att stödja och stötta inte räcker till, och vad vi kan göra åt detta.

Dessa berättelser tecknar också en bild av vår samtid – utsattheten i vårt samhälle idag ser annorlunda ut än vad den gjorde för femtio och tio och till och med för fem år sedan. Den kommer att se annorlunda ut i framtiden. Detta är ett tidsdokument – nedtecknat av de människor som ser vår samtid i dess mest avskalade skepnad, de människor som vet, bättre än många andra, det mesta om glappen i vår välfärd. Att läsa dessa skildringar är att få syn på vårt samhälle.

Stort för mig är de berättelser som visar hur kyrkan finns med i samhället. När nöden drabbar, berör den samhället, men framför allt enskilda människor. De existentiella frågorna kommer fram vid en kris. Jag blir stolt och glad när jag läser om dem som fortsätter Jesu arbete: att se människor sådana som de är och att hjälpa utan krav på motprestationer.

Varje gång kyrkan ser människan och är diakonal så utför hon sin uppgift på ett sätt som är viktigt för samhället, grundläggande för kyrkan, och bra för individen. Då finns kyrkans gemenskap: i samtalet, i tron och mitt inne i de praktiska, vardagliga bestyren, de som handlar om mat i magen och kläder på kroppen.

Flera av berättelserna i denna bok handlar om att skörhet och utsatthet kan drabba vem som helst – att det inte är fråga om ”vi” och ”dem” och utan om ”oss”. Att se det är att se människans inneboende värdighet. Att se människans inneboende värdighet är att göra kyrkans arbete. Det är då, när min blick möter din, som det meningslösa kan börja få en mening.

*Charlotte Frycklund,
jourhavande präst, präst på kyrkokansliets
sociala medier-redaktion*

Hostar blod

Han ringde några dagar efter vårt första möte.

”Du”, sa han, ”jag är på sjukhuset och mår inte så bra. Läkare håller på att undersöka, men jag mår dåligt och hostar blod.”

Han hade kommit in till mig på eftermiddagen några dagar tidigare. Om jag kunde hjälpa honom. Vårdcentralens kurator hade sagt att om någon, så skulle det vara diakonen. Han behövde hämta ut medicin och hade ingen giltig legitimation. Om jag kunde hjälpa med det. Han hade körkort, men det hade gått ut och han hade inte råd att förnya.

Han hade länge bott på gatan och han kände ingen här som kunde hjälpa honom. En dålig månad med pengar också... Inga pengar, inget ID, ingen medicin. Men med svåra sjukdomar. Sverige 2016.

"Inga pengar, inget ID, ingen medicin. Men med svåra sjukdomar. Sverige 2016."

Jag ringde hans läkare och fick höra att han var han. Vi gick tillsammans till apoteket och jag intygade hans identitet och betalade för hans medicin och en dosett, så att han skulle hålla koll på medicinen bättre. ”Var det så enkelt?” sa han när vi lämnade apoteket. ”Ja”, sa jag, ”så enkelt om man vet vägen.”

Jag sitter med min telefon i handen och lyssnar på honom när han fortsätter prata. ”Du, du är min vän. Är det ok att jag säger så.”

Härbärgen

Under en praktik fick jag vara en dag på ett härbärke och se hur man bedriver diakoni där. I köket jobbade fyra ideella med att laga soppa till lunch. Frukosten hade precis dukats av, och jag fick veta att ett stort företag i närheten sponsrade med bröd och att ett hönseri skänkte ägg – varje vardag.

"Jag minns hungern efter mat, något rent att ta på sig, att få tvätta sig, efter gemenskap."

Diakonen öppnade klädförrådet och släppte in två kvinnor och två män i taget som fick välja kläder. Ett par strumpor, underkläder, ett par byxor, en tröja och ett par skor fick man ta. Kön var lång. I kyrkan hängde det handdukar och kläder på tork. Två ideella skötte all tvätt. En annan delade ut schampo, tvål och handduk till dem som ville duscha. En präst och en musiker kom och höll en andakt i kyrkorummet. Prästen predikade både på svenska och på engelska. Två–tre människor lyssnade, en låg och sov och två jobbade med en dator. Två frivilliga satt och pratade med några som hade kommit.

Det var mycket folk hela tiden, men man försökte se varje besökare och prata en liten stund. Jag minns hungern efter mat, något rent att ta på sig, att få tvätta sig, efter gemenskap. Jag minns kärleken och omsorgen hos alla som jobbade där, önskan om att få göra något gott för någon annan. Jag minns tacksamheten och glädjen. Jag minns känslan av att Gud fanns med.

Skällsord och leenden

Vi kan kalla henne Elsa. Hon var närmare 90 år med silvergrått burrigt hår och vakna studerande ögon. Mager och senig av hårt arbete. Elsa hade varit en stark och bestämd kvinna och var så fortfarande. Hennes språkbruk var kärvt, mildt uttryckt. Efter ett långt och tufft liv orkade inte Elsa vara med i nuet hela tiden. Allt oftare försvann hennes tankar tillbaka i tiden. Elsa var då mycket arg och skällde, svor och skrek. Samtidigt var hon väldigt ledsen. Att då nå fram till Elsa var väldigt svårt. Men däremellan var hon den hon alltid varit, stark och bestämd. Hon behövde mycket hjälp av personalen då hon bl a var rullstolsbunden. Ofta var allt ”galet”, enligt Elsa. Det var skällsord, nyp och slag. Värst var det när hon skulle duscha. Första gången jag skulle hjälpa Elsa med duschen var det med viss bävan. Elsa var mycket frusen, så jag gick lite annorlunda tillväga och avslutade med insmörjning. Hela tiden småpratade jag.

Plötsligt säger Elsa:

– Varför är du så snäll?

Snäll? Ja, vad svarar man på det?

– Jag hoppas att när jag blir gammal och behöver hjälp, att det finns någon som verkligen ser mig, säger jag.

Elsa ler och klappar mig, säger:

– Du ska få en femma av mig om du torkar mig ordentligt i röven också.

Där och då uppstod ett märkligt samförstånd och vi fick många fina stunder.

Då allt rasade

Jag vet inte vad som hade kunnat hända om jag inte hade haft den hjälpen då allt bara rasade. Så självklart att söka upp sjukhuskyrkan till exempel. Att få dela sin oro och sina bekymmer med människor som lyssnar. Jag är också så tacksam och vill gottgöra detta för andra som behöver hjälp.

Det gav mig kraft

I samband med min brors död, och att jag själv hade blivit tvillingmamma något år innan, kraschade min tillvaro totalt. Jag fick då gå i en grupp med diakoner och människor som också hade mist en kär familjemedlem. Det var underbart. Första gången grät bara alla. Sista gången skrattade vi mest. Det var fantastiskt bra upplagt. Är så tacksam än i dag av den kraft som detta gav mig då.

"Första gången grät bara
alla. Sista gången skrattade
vi mest."

Han hade inte tvättat sig på över ett år

Han har bestämt sig för att han ska dö hemma, han vill inte till vården. Det är en orolig vän till honom som kontaktar mig. Och jag går på hembesök hos honom. En gång, en gång till, och en gång till. Vi samtalar, mest om idrott och politik. Jag tittar förbi när han ber mig. Ibland även utan att han har bett om det.

Till slut sänker han sin gard och ger mig ett stort förtroende – jag får lov att ringa till läkaren för honom. Jag är tagen. Jag vet inte hur, men det känns som att Kristus har nått fram till honom genom mig.

"Det är tungt och tärande,
givande, belönande och
nåderikt."

När ambulansen kommer lyfter sjukvårdarna varsamt upp den utmärglade mannen på båren. Jag ser på honom. Han har inte tvättat sig på över ett år och inte kunnat gå på toaletten på flera veckor. Och när jag ser på honom så inser jag hur älskad han är av Gud. Gud övergav honom inte, utan skänkte honom en tillit som till slut öppnade möjligheten till ett nytt liv.

Kristi kärlek kan nå fram på så många olika sätt i det vi kallar för diakoni. Ibland förblir frågan *hur* ett mysterium. Och ibland är det uppenbart. I diakonin är vi människor Guds redskap. Det är tungt och tärande, givande, belönande och nåderikt.

Han stod länge med handen på min axel

Det som aldrig upphör att fascinera mig är vardagens diakoni – där vi alla lever diakoni. För min del behöver jag inte gå till några märkvärdiga händelser eller underverk. En händelse som sitter djupt i mitt minne är hur jag en gång som tonåring var mycket ledsen. En kamrat stod bakom mig med handen på min axel, länge, kanske en timme. Inga ord, men mycket tröst – en glimt av Guds rike för mig. På så sätt är vardagen full av sådant som jag tolkar som gudsrrikestecken, som diakoni i handling av människor som kanske aldrig skulle sätta den etiketten på händelsen. Men vi kan ”läsa” händelsen som diakoni. Det kan handla om enkla, spontana saker som ögon som möts, människor som står upp för det som är rätt och gott, en slant i en tom bägare, ett gott dagsverke på jobbet, ett förlåtelsens ord, ett enkelt delande.

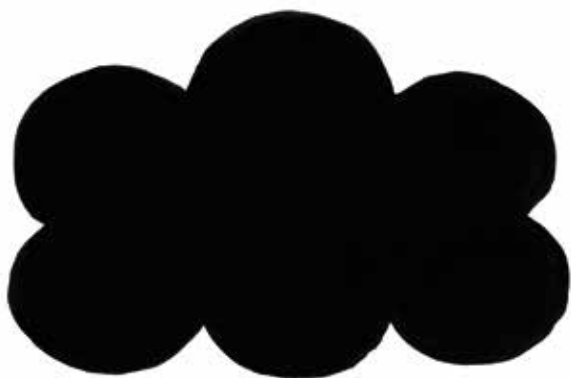
"Att våga
stå kvar
hos någon
i stunder
av ångest
och vrede."

Han var så besviken på Gud

En gång på min vårdutbildning gjorde jag praktik på en geriatrisk-medicinsk avdelning. Där fanns en manlig patient som visste att han skulle dö inom några veckor. Eftersom jag var där på praktik hade jag tid att föra längre samtal med mannen då och då. Efter en tid kom det fram att jag var aktiv i kyrkan och troende. Mannen började då berätta om hur besviken han var på Gud. Han talade och jag lyssnade, utan att värdera. Efter det här samtalet kom alla våra samtal att handla om Gud. Mannen talade och jag lyssnade. Ibland kunde jag känna det som att mannen såg mig som en representant för Gud eller för kyrkan. Men jag kände så tydligt att det var viktigt för mannen att få ge uttryck för sin besvikelse att jag bara lyssnade.

En dag fick jag veta att mannens värden och status hade förändrats kraftigt och att det nu inte var långt kvar för honom. Hans fru åkte hem för att hämta några saker och jag satte mig bredvid mannen för att vänta tills hans hustru skulle återkomma. Plötsligt och apropå ingenting frågade han mig om jag trodde att det fanns blommor i himmelriket. Jag sa att jag inte kunde tänka mig varför det inte skulle finnas blommor där. Mannen var tyst en stund, sedan sa han, ”Mm. Bra. Jag tycker om blommor, jag.” Efter ännu en stunds tystnade frågade han om jag kunde tänka mig att be ”Gud som haver” med honom och det gjorde jag naturligtvis. Därefter satt vi mest tysta. Mannen blev alltmer trött och andfådd, men han vägrade att blunda innan hans hustru kommit tillbaka. Jag försäkrade honom om att jag skulle hälsa henne hur mycket han älskade henne, utifall att hon inte skulle hinna tillbaka i tid. Till min glädje kom hans fru tillbaka medan han ännu var vaken. En kvart efter att hon anlät dog mannen.

Jag funderar så mycket på mötet med den här mannen. På något sätt har han lärt mig en av de viktigaste sakerna jag kan. Han har lärt mig om vikten av att våga stå kvar hos någon i stunder av ångest och vrede. Att inte avbryta eller inleda samtalet med något mer lättsamt, fast det känns så tungt. Vi måste våga stå kvar hos varandra fast det stormar. Det är omsorg. Det är diakoni.

Gud fanns där hela tiden

Jag tappade tron när vi förlorade vår son i vecka 32. Men tack vare att jag släpptes in i en tonårsgrupp som ledare fick jag via en anställningsintervju en aha-upplevelse om varför man inte ska sluta tro och tillbe Gud, att han funnits där hela tiden, men det har varit jag som varit motsträvig och dum, och det har tillsammans med andras kunskapsbrist inneburit en stor förlust. Tack vare detta insläpp fann jag vägen tillbaka till tron, och den övervinner allt. Jag mår bra, är mer lycklig än jag varit på måååånga år, har tilltro till framtiden, och vill hjälpa Gud att förändra världen. Tillsammans är vi starka!

Från noll till hundra

I vår församling fick vi veta att det skulle bli ett ankomstflyktingboende väldigt nära vår kyrka. Det skulle starta i mitten av december. Vi avvaktade till efter jul, men började kolla med församlingsbor om intresse att medverka. Vi hittade en bra dag i veckan som skulle fungera och gick frimodigt till boendet i samlad trupp. En pensionerad hushållslärare och en grupp på åtta stycken pensionerade lärare och andra kloka personer, en pedagog och en diakon, dvs jag. Vi fick ett varmt mottagande av flyktingarna med frågan om vi inte kunde ses varje dag. Vi bestämde att vårt koncept var att laga inhemsk mat. Några kvinnor och män tog ansvaret varje gång. Lagade till alla. Barnen fick leka och pyssla i barnlokalen och alla andra möttes till svenskastudier. Fantastiska fredagar har vi haft... Glada tillrop från syrianerna och de från Irak med flera delar av världen.

Och våra ideella medarbetare sken som solar mer och mer för varje vecka. Så en dag fick vi veta att halva boendet flyttats och resten ska stängas. Vi jobbade på fram till påsk. Och nu är det slut. Sista gången kom våra vänner från flyktingboendet fram till min kollega och någon mer i teamet och berättade enskilt vad detta hade betytt för dem. ”Vi har känt oss hemma hos er. Tack!” Det är en förenklad summering av allas ord. Många tårar och varma hjärtan är vad som fanns kvar.

Vi hoppas... alla hoppas att vi får en chans till någon dag. Nu i efterhand ser vi med glädje och stolthet tillbaka på det fantastiska arbete och engagemang som växte fram här i vår lilla församling. Fantastiska människor som gjorde en otrolig insats för lika fantastiska människor, som blev våra vänner, som flytt från krig, oro och förföljelse. Från noll till hundra på kort tid... När vi tänker tillsammans och gör tillsammans då kan det hända!

Maktlöshet

Jag får ett telefonsamtal av en man som berättar att han vill ha hjälp med intyg till några fonder, lite glatt svarar jag att det kan jag nog bidra med. Jag säger att jag gärna träffas och pratar och kikar på papperna. Jag försökte boka in tid och datum och avrunda samtalet, men mannen fortsätter prata och berättar om sin situation. Från att jag glatt hade sagt att jag kunde hjälpa till angående fondansökningarna, så kände jag mig liten och maktlös inför personens öppenhet.

Ibland kan det bli så att ett samtal övergår från att handla om fondansökningar till att handla om svåra personliga upplevelser. Jag tänker att det säger en del om det kluriga med diakoni, det kan vara lätt att hjälpa till med något praktiskt, men svårt att ”bara” vara lyssnande medmänniska. Att exempelvis höra något som man önskade slippa höra, men också önskat inte hade inträffat personen. Det finns inte mycket att säga eller göra i vissa lägen, det är svårt.

Ingen hade ju lyssnat på honom

Han var bara drygt tjugo år när jag träffade honom på verksamheten för personer med svår social problematik. En blyg pojke som inte litade på någon vuxen. Han var portad hemma hos sina föräldrar, men här var han välkommen. Ganska snart märkte vi att han gärna ville sitta hos mig eller den kvinnliga föreståndaren, vi blev som extramammor för honom. Det blev många samtal, ingen hade ju lyssnat på honom tidigare. Han litade på oss, han hjälpte till så mycket han kunde när han var nykter. När han fick pengar försvann han några dagar för att sen dyka upp igen, ännu smutsigare och mer tillbakadragen än tidigare. Det är första och enda gången jag tog med mig arbetet hem i mina tankar.

"Han litade
på oss, han
hjälpte till
så mycket
han kunde
när han
var nykter."

Lite solsken

Jag arbetade som diakon i en landsortsförsamling. Det närmar sig jul och önskemålen om ekonomisk hjälp till julklappar blir allt fler. Jag samtalar med en farmor som bara måste få ett bidrag för att kunna handla julklappar till sina barnbarn. Hon är ganska bestämd och påstridig. Jag måste förklara för henne att vi har möjlighet att hjälpa föräldrar, men tyvärr inte far- och morföräldrar. Hon blir mycket besviken och ställer frågan om igen, kan det ändå inte vara möjligt? Vi ser på varandra en kort stund och det blir tyst. Hon förbereder sig för att gå när jag fylls av en ingivelse. Tvekar lite, men säger sedan:

– Kanske skulle du kunna göra egna julklappar till dina barnbarn?

Hon protesterar lite och undrar vad det skulle kunna vara? Hon reser sig hastigt och säger ett kort adjö.

Efter helgerna ses vi igen och när jag frågar hur det gått ler hon med hela ansiktet och säger att barnbarnen sagt att julklapparna hon gjort och pysslet de gjorde tillsammans var de bästa julklappar de fått. Hon var så nöjd. Jag också.

Tillit till Guds ledning och våga ta en risk. Så viktigt i livet, i det diakonala arbetet.

Vi bad och kämpade, kramades och lekte

Jag var ny på jobbet. En av de första personerna som besökte mig var en man i en svår situation som talade ett språk som jag också kunde. Det visade sig att han var en romsk asylsökande. Tack vare att vi hade ett gemensamt språk så kunde vi hålla en tät kontakt. Fler och fler asylsökande romer, från icke EU-länder, började söka upp diakonin för råd och stöd.

Mannen som först sökt upp mig blev en länk till många av de övriga, eftersom han kunde hjälpa till med tolkning. Han önskade att vi skulle kunna göra något mer för denna grupp av människor. Vi ordnade med en tre dagars sommarfest. Den var öppen för alla som ville hitta på något trevligt på hemmaplan. Men en stor andel av dem som kom, var familjer från den romska gruppen. Det blev starten på en intensiv vänskap, där jag fick bli något av en ”mammagestalt”, en trygghet och fast punkt, för både barnen och de vuxna, ca 70–75 personer. Jag kom och gick i deras hem och de kom till mig på jobbet. Jag var med till advokater, läkare, migrationsverk osv. Delade ut kläder och matrekvisitioner, hjälpte till med överklaganden och planerade för återkomst till hemländerna om de fick avslag. Men framförallt så hade vi roligt ihop! Vi hade sommarfest, julfest, nationaldagsfest och fest på S:t Georgs dag. Vi firade gudstjänst ihop, en härlig blandning av muslimskt och kristet troende. Vi bad och kämpade, kramades och lekte – det var verkligen kärlek och ömsesidighet.

Många frivilliga deltog i fester och kläddutdelning. Flera av dessa personer, som hade psykiska problem, fick hjälp med trauma-bearbetning och stödkontakter. Förstår knappt själv hur vi tog oss igenom språkbarriärerna.

Detta var bland det roligaste jag har varit med om som diakon! Gud var så nära och självklar.

Dilemma: I princip alla är nu utvisade efter flera års kamp. Ständigt mellan hopp och förtvivlan. Mycket sorg från båda håll när vi definitivt skulle skiljas, och de utvisas till absolut ingenting. Maktlöshet inför asylprocessen och tolkningen av migrationslagarna. Svårt att väcka intresse för och integrera deras verksamhet i församlingslivet.

”Tack syster, för att du såg mig”

Den stora fördelen med att arbeta som diakon är tiden. Även om arbetsuppgifterna numera allt mer närmar sig myndighetsutövning, i form av handläggning av ekonomiska ansökningar med mera, så är jag som diakon ändå friare än mina kollegor inom socialförvaltning eller liknande.

Jag är friare att använda tid, verkligen möta människan som kommer till mig. Jag kan sätta mig med personen i lugn och ro. Även om många behöver träffa en diakon, så ser jag till att det inte finns någon annan i väntrummet. Här och nu är jag till för dig!

Detta resulterar också i ett äkta människomöte.

För flera år sedan träffade jag en man som hade stora hjälpbehov. Ekonomin hade havererat och det fanns inte något socialt nätverk runt honom. De senaste åren hade han levt ett hårt, rätt så destruktivt liv. Problemen var många, som det oftast också är för dem som söker sig till en diakon.

Jag visste inte hur och vad jag skulle göra för den här mannen. Jag var ny som diakon och ny på platsen. Det enda jag kunde erbjuda var tid – att sätta mig ned med honom och lyssna, vara närvarande.

Nog kom vi säkert något litet steg framåt. Men det enda jag kom ihåg är slutet av vårt möte. Vi gick ut till kapprummet, där många småbarnsföräldrar var samlade. De hade varit i kyrkans öppna förskola och alla var på väg hem just då.

Mannen som jag hade träffat var stor. Det hårda livet han hade levt syntes på honom. Det luktade gammal sprit och man hade lätt kunnat bli rädd för honom. Och det var just den reaktionen som väcktes i kapprummet. Föräldrarna ville skydda sina barn.

Men tiden, bemötandet, närvaron, hade gjort sitt. Han var lugn. Ledsen men lugn. Jag kunde inte göra så mycket för honom. Det kommer jag ihåg. Men där och då tog han min hand, log lite och tackade. Tackade mig, för jag hade sett hans värde som människa, som en del av Guds skapelse. Han sade:

– Tack syster, för att du såg mig!

Jag tog med mig en lärdom: Se Kristus i varje människa!
Han finns där.

När jag flydde med barnen

När jag flydde med barnen från ett våldsamt och destruktivt förhållande hade barnen inte med sig någonting! Inga kläder eller något! Vi fick inget bidrag från socialtjänsten då vi själva hade valt att lämna kläderna. Vi fick bidrag från Svenska kyrkan att köpa vinterkläder och skor till barnen. Fantastiskt! Dessutom hade jag långa samtal och stöd som gjorde att jag såg livet mycket ljusare.

"Dessutom hade jag
långa samtal och stöd
som gjorde att jag såg
livet mycket ljusare."

En studentkostym

Glädjen när kyrkan har möjlighet att betala en del av en studentkostym. Att ta studenten är oftast stort och dyrt. Är man då en kämpande, ensamstående mamma med flera barn där äldsta sonen ska ta studenten är det mycket stort. Är man också rom och sonen är den första i slakten som tar studenten är det ännu större och han är en förebild för många.

Ungdomarna får alltid en chans till

På Kyrkans ungdomskafé var det alltid rörelse och liv. Skön musik, skratt i soffhörnan och full fart runt pingisborden. Vid kafédiskan kunde man köpa billigt fika, önska musikval eller låna spel. Vid ett bord satt några och pratade förväntansfullt om kyrkans kommande sportlovsresa. I ett annat rum satt en flicka och grät över sin dåliga relation till sin mamma. En av ungdomsledarna lyssnade och gav henne tröst. Utanför kaféet hade två killar hamnat i bråk igen. En annan ungdomsledare försökte medla och gå emellan. Kaféet hade utvecklats till en plats för alla. Både de som hade en ganska vanlig ungdomstid med allt vad det innebär, men också för de ungdomar som var på glid och hade dåliga livserfarenheter. De var kända för att vara stökiga, strunta i skolan och komma från trasiga familjeförhållanden. Vårt mål var att alla som kom in genom dörren skulle känna sig välkomna, oavsett hur de betedde sig, och att de alltid skulle bli uppmärksammade på ett positivt sätt. Vi tänkte, att om det är någonstans man alltid ska få känna sig välkommen så är det till kyrkan. ”Älskad som du är” var ju vårt budskap. Och att försöka omsätta detta i praktisk handling var vår diakoni. Om någon klottrade på toaletten eller var stökig, såg vi det som en merit. Vi ville ju nå också dessa ungdomar.

En morgon när vi kom till kaféet blev vi dock besvikna. Rutor var krossade, dörren var uppbruten och handkassan stulen. Vi satte oss i soffan med en kaffe och funderade. Vad är detta? Nu har det väl ändå gått för långt... Vi kontaktade polisen som kom direkt. De undersökte lokalen, tog fingeravtryck och hittade många. Det tog inte lång tid innan de kom inbrottsjuvarna på spåren. Och det visade sig vara några av ”våra ungdomar”. Vi träffade dem tillsammans med polisen och de var mycket ångerfulla. De hade hoppat av skolan, var arbetslösa, vilsna och fattiga. Behövde pengar förstås. De var också väl

kända hos både polis och socialtjänst sedan tidigare. Ingen var direkt förvånad över vad som hade hänt. Men vad skulle vi göra nu?

Vi bestämde oss för att chansa och försöka leva som vi lärde. I samråd med arbetsförmedling och socialtjänst erbjöd vi de två ungdomarna möjlighet att göra praktik hos oss. De fick hjälpa till med praktiska saker, samla in möbler och kläder till kyrkans secondhandbutik, baka bullar till i kaféet. Det visade sig vara ett lyckokast. Det fungerade. Och de fick möjlighet att visa en helt annan sida av sig själva. De fick uppmuntran, och hjälp att omvärdera sin självbild.

Vi fortsatte vårt samarbete med polis, socialtjänst och kommunens fältare. De hade förstått hur vi tänkte. Fler ungdomar fick chansen att arbeta hos oss, och för det mesta gick det bra. Inte alltid. Men vårt mål var hela tiden att försöka skapa en plats dit man alltid kände sig välkommen, där man alltid fick en chans till.

Roligast är att ha sorgegrupp

När någon frågar mig vad som är roligast i mitt jobb som diakon brukar jag svara: att ha sorgegrupp. Varför säger jag det?

Jag tror att det beror på att det är så många personer som har berättat hur mycket det har betytt för dem att få träffa andra i samma situation. En hjälp att komma igenom sin sorg eller mer att kunna leva med sin saknad efter en livskamrat. I vår församling har vi först sorgegrupp fem gånger för nyblivna änkor och änklingar. Sedan bjuds de in att vara med i en öppen grupp, ”lev vidare”, en gång i månaden om de vill. Den gruppen startade efter önskemål från en änka som hade gått i sorgegrupp. Hon kände fortfarande behov av att träffa andra i samma situation. Något som gläder mig extra mycket är när deltagare hittar varandra och stöttar varandra och börjar umgås privat. För flera år sedan var det några i en sorgegrupp som gick på datakurs tillsammans. Alldeles nyligen var det två personer som skulle träffas på långfredagen.

Jag har en dikt som har följt mig genom åren i arbetet med sörjande. Författare är Birger Franzén.

Då sorgen möter oss

Det går aldrig att gå runt omkring

då sorgen möter oss på vägen

bara rakt igenom –

Detta är den enkla visdom

som jag vill lägga i din hand

– och innerst inne

vill kanske sorgen oss bara väl

på sitt sätt

fast vi har så svårt att förstå

– men jag tror att den vill

bana väg för glädjen

Bortom natten finns alltid en dag

bortom molnen finns alltid en sol

bortom smärtan

finns alltid en fröjd

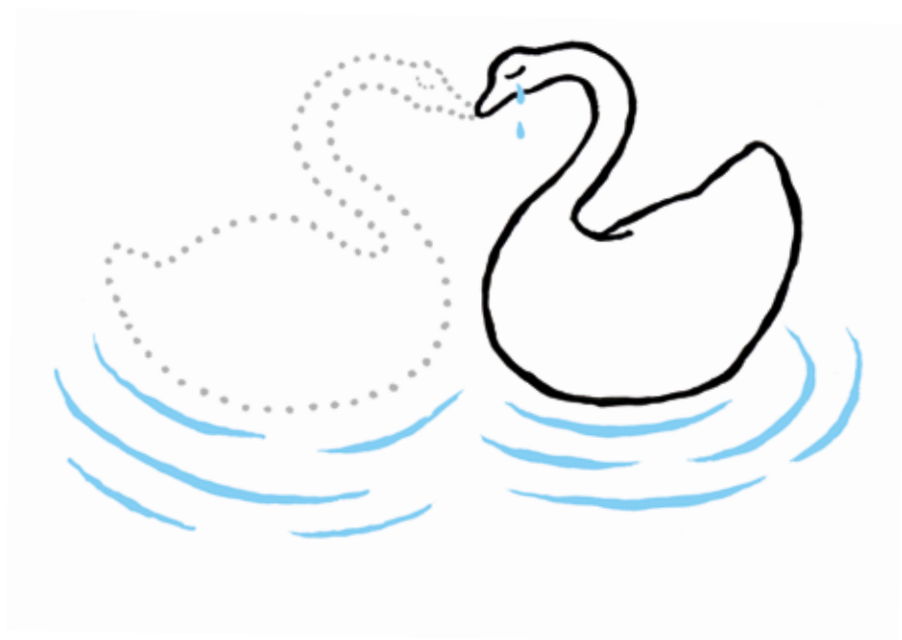
Det går aldrig

att gå runt omkring

bara rakt igenom

– rakt igenom

Birger Franzén

Jag miste fyra närstående på sju månader

Efter att jag mist fyra närstående under loppet av sju månader, fanns min absoluta räddning hos er. Min gudstro vacklade och jag var övertygad om att jag inte skulle kunna förlåta Honom, men efter många timmar, många tårar och en underbar människa som lyssnade och tröstade, är jag så tacksam. Smärtan kommer alltid att finnas, men den är inte så intensiv. Visst gråter jag ibland, då har jag min gudstro att luta mig emot. Det viktigaste av allt, jag har en vän och en medmänniska som jag vet finns där. Tack kära Britt-Marie.

"Min gudstro vacklade och jag var övertygad om att jag inte skulle kunna förlåta Honom"

En ren glädje

Ibland kan diakoni och diakonalt arbete få rykte om sig att vara något extremt tungt och svårt eller sorgligt och ledsamt. Det kan vara som att en stor blöt filt i ull läggs över alltihop.

Det här är ett försök att bidra med ett annat perspektiv. Diakoni för mig har alltid varit glädjefyllt och roligt. Mitt arbete har känts meningsfullt, spännande och intressant. Det är så fantastiskt roligt att få arbeta med människor. Diakoni handlar inte enbart om livskriser och utsatthet eller svåra levnadsöden. Ibland är det också ren glädje, fest helt enkelt.

I den kyrka jag tidigare arbetade anordnade man varje höst vid tacksägelsestid en internationell fest. Då hjälptes många människor åt att arrangera detta kalas. Frivilliga, svenskar och asylsökande lagade mat och bidrog till den internationella buffén. Det skänktes gåvor till lotteri från affärer och privatpersoner. Det ordnades med fiskdamm för barnen. Det hölls auktion, med väldigt varierat innehåll, hembakat, trädgårdsskörd, hantverk eller annat smått och gott... Ett lotteri var ett lunchlotteri, där restauranger skänkt luncher som vinster. Det kokades sylt och marmelad som såldes. Underhållningen bestod i alla som anmält sig att sjunga, dansa eller spela. Och det var en salig röra bokstavligt talat. På buffébordet fanns mat från Eritrea, Syrien, Irak, Indien, Pakistan, Azerbajdzjan, USA, Sverige, Vitryssland, Uzbekistan, Norge.

Det var sång från Eritrea, pianostycken som Lilla Snigel av barn, dans av kvinnor från Nigeria, Bachstycken av kantorn och körer. Alla som på något vis hjälpte till fick äta gratis och en lott från ett av lotterierna, så alla kunde känna sig delaktiga.

Folk skrattade och var glada. Det var festyra och klackarna i taket. Detta var en fest som gjordes tillsammans och alla var en viktig del. Man bidrog bara med olika saker. En del lättade sina plånböcker, en del diskade, andra lagade mat eller serverade, några dukade, fixade med lotterierna, sjöng eller uppträdde. Oavsett vad man gjorde så var alla med.

Inte längre ensam i sina tankar

En ensamstående mamma med små barn sitter framför mig. Hon är långtidssjukskriven med ständig värk. Det har inte blivit bättre efter ett antal operationer. Tvärtom!

Hopplösheten präglar hela hennes varelse. Det finns inget socialt nätverk kring familjen. Det är hon som måste orka, som hon uttrycker det. Försäkringskassan ifrågasätter om hon ska kunna arbeta igen.

Hon längtar efter att få gå till sitt arbete. Att vara behövd, att komma ut och tjäna pengar är hennes dröm. Jag som diakon lyssnar och lyssnar. Vi tillsammans tar så småningom kontakt med aktörer i samhället som skulle kunna förändra hennes situation. Vi tillsammans tänker och funderar. Hon är inte ensam i sina tankar längre. Delandet är för mig ett viktigt redskap inom diakonin, det gör skillnad.

Jag stannar

Många människor som har fått besked om att vården inte kan göra mer mot den livshotande sjukdom de bär på, att vården nu blir enbart palliativ, behöver prata med någon som inte är rädd för deras ångest. De behöver få ställa de svåra frågorna, berätta om sådant som är oändligt tungt.

Sådant som:

- Vad kommer det att innebära?
- Ska jag berätta det för barnen? För mina föräldrar...
- Jag orkar inte med deras sorg! Vad ska jag göra?
- Måste jag försonas med min syster?
- Jag var så elak mot honom!
- Jag ångrar så att jag inte var hemma mer när barnen var små.

Som diakon är det min uppgift att stanna. Även när ångesten ekar i rummet.

**"Som diakon är det min
uppgift att stanna.
Även när ångesten ekar
i rummet."**

En dag som diakon

En dag som diakon kan innefatta ett möte med en kvinna vars sorg är bottenlös – hon har mist sitt barn. Då räcker inga ord, så man kan bara få sitta tillsammans.

Samma dag kan det komma en person som nyss kommit till Sverige illegalt tillsammans med sina barn. Familjeberättelser mer komplicerade än man kan drömma om. En kamp för uppehållstillstånd som kan pågå under många år.

Och senare: kyrkvaktmästaren som hejar bekant på kvinnan som rensar och vattnar runt sin sons gravsten.

– Är du här och hälsar på grabben?

Dessa möten får representera sådant som vi diakoner dagligen möter i vårt arbete.

Fyraåringen bar mig i den stunden

Efter många år i en servicefunktion med stora krav på prestation, både inre och yttre, krackelerade tillvaron. Mitt under brinnande panikångestattack, under influens av både adrenalin och kortisol, tog jag min tillflykt till en familj vars dotter jag var gudfar åt.

Livet hade varit tufft mot henne och hon led av svåra handikapp, hon var vid tillfället fyra år gammal. När jag antog faderskapet var det med en stor självsäker önskan om att få hjälpa henne genom livet, att bära och finnas tillhands i stort och smått. Nu satt jag där på golvet med denna lilla fyraåring om halsen, kramande mig som om hela mitt liv hängde på det. Trots sin litenhet och sårbarhet, hade hon en instinktiv förmåga att förstå vad jag behövde. Hennes beteende var ovanligt, hon brukade inte ge någon så lång uppmärksamhet. Hon bar mig verkligen i den stunden och hon har genom minnet fortsatt att bära.

Vi söker oss gärna till starka individer i nöden, åtminstone i teorin. Jag har sedan dess fått revidera min syn på varifrån en diakonal handling kan komma. Jag har öppnat upp min blick för den styrka som kommer från det till synes sårbara. Svaghetsens och litenhetens styrka förundrar inte minst när det kommer från ett litet handikappat barn. Diakoni har sedan dess handlat mycket om att frigöra de instinktiva diakonala förmågor vi alla har. Det handlar inte så mycket om strukturer och organisationer utan förmågan att återknyta till den blick och empati som till och med ett litet sårbart barn har. Världen, livet och tiden stänger ibland vår blick och våra hjärtan. Vad handlar diakonin och kyrkan om, om inte att återupptäcka det som redan finns där i oss alla, i svagheten och utsattheten?

"Jag har
öppnat upp
min blick
för den
styrka som
kommer
från det
tillsynes
sårbara."

Matkassen

I september 2014 damp ett mejl ner hos mig som började så här:

"Jag har sett Matkassen som ni har vid Hemköp. Vilket jättebra initiativ! Jag hade precis hört talas om detta "Handla för andra", som en kollega till mig varit med och startat upp inne i stan, och tyckte att det var en så bra idé. Sedan, bara några dagar senare, så ser jag det här ute hos oss. Toppen!"

En längre tid hade vi diakoner funderat över hur man skulle kunna synliggöra diakonin i församlingen. Då kom idén med en matkasse som människor skulle få handla åt oss diakoner att förmedla vidare till behövande. Ett projekt som skulle vara som ett Kinderägg: Människor skulle på ett enkelt sätt få ge, människor skulle få känna sig behövda och slutligen skulle människor i nöd få hjälp – tre önskingar i ett! Och som gräddor på moset skulle vi få berätta om vad diakoni är i samband med

"Då kom idén med en matkasse som människor skulle få handla åt oss diakoner att förmedla vidare till behövande."

att vi informerade om det hela i olika sammanhang. Sagt och gjort. Kontakt etablerades med den lokala livsmedelsbutiken som upplät en plats för en kundvagn strax utanför kassorna. Människor som vi sen tidigare kände till i församlingen och som var i behov av en meningsfull och konkret uppgift kontaktades som transportörer. En redan etablerad kontakt med annan församling som möter ett stort antal människor i nöd och utsatthet (nyanlända, papperlösa och andra i behov av stöd) blev

mottagare av varorna. Detta var tänkt som ett tidsbegränsat projekt under diakonins månad, men sen kom alltså detta mejl...

Kvinnan som mejlade var engagerad i ett nätverk som heter PayitForward. Vi träffades och tillsammans kunde vi etablera projektet *Handla för andra* som en permanent verksamhet. Och under våren har vi även kunnat starta i en annan lokal butik, och inspirerat grannförsamlingar att göra likadant.

Handla för andra har fått många positiva sidoeffekter. Människor från olika delar av staden har fått mötas. Transportgruppen har fått vara en plats för människor, som tidigare har varit ganska ensamma, men som nu har funnit nya vänner samtidigt som de har känt att de utför en viktig uppgift. Diakonin, både i den lokala församlingen och i andra församlingar har fått efterfrågade varor att dela ut, alltså tre önsknings i en, ett Kinderägg.

Min dotter dog

En solig och fin fredag i april för ett antal år sedan förlorade jag min 9-åriga dotter mycket tragiskt i en olycka. Dagen efter, lördagen, tog min syster kontakt med en kyrka, då hon visste att kyrkan bland annat arbetade aktivt med grupper för föräldrar som mist sina barn. Jag fick förmånen att träffa diakonen Ylva, som från samma ögonblick vi möttes den där lördagen lotsade mig kärleksfullt, hjälpte mig på alla sätt och fanns vid min sida till fullo under min resa efter det ofattbara. Utan Ylvas engagemang i mig och min ofattbara situation hade jag förmodligen inte orkat välja livet! Jag har all respekt för kyrkan och diakonernas arbete och då speciellt Ylva som är en förebild.

Mammas sista andetag

Medan min mamma tog sina sista andetag 2011 satt en diakon med mig, hon deltog, lyssnade, tröstade...

Det kunde ha varit jag

En kvinna, en mammas saknad efter man och barn efter ett snabbt avsked i Turkiet där de delades upp till olika bussar.

Efter sex månader av oro och längtan får hon hjälp att ansöka om anstånd, med speciella skäl till att snabba på asylärenden.

Vi tar oss fram på stappig svenska och engelska. Jag inser att våra barn, pojkar, är i samma ålder. Att det kunde varit jag, att jag kunde varit hon. Ensam i ett annat land, med annat språk, kultur. De jag älskar långt borta. Gråt och längtan i en telefon. Efter mamma. Efter trygghet. Någon gång, någonstans. Orka förmedla hopp.

Skriver papper, ringer migrationsverket, håller om, tröstar. Glädje, får möta fina barn och efterlängtdad man. Nu är de i alla fall tillsammans. Pustar ut. Nya, liknande möten följer. Krav, förtvivlan, längtan efter de som finns kvar, inte hunnit ända fram. Läkarintyg etc spelar längre ingen roll, det är för många, ska tas i tur och ordning. De knappa besked som jag kan ge är de om längre väntetider.

Det kunde varit jag. En del av det blir och är jag, i allt jag möter, i samtal jag delar, i hoppet som finns, i Jesus som bär.

"Jag inser att våra barn,
pojkar, är i samma ålder.
Att det kunde varit jag,
att jag kunde varit hon."

Jag får vara en i mängden

Jag har mycket psykiska åkommor, men i min kyrka behandlar alla mig som en i mängden och varje tisdag går jag och ett par vänner på middagsmässan i vår kyrka och det är guld värt för mig. Tron gör mig inte frisk, men den får mig att kämpa mera bland annat tack vare diakoner och präster i min kyrka!

"Tron gör mig inte frisk,
men den får mig att kämpa
mera"

Ett hembesök

Jag blev kallad till ett hembesök. Jag hade besökt personen innan och kände lite bävan. Orsaken till besöket var den ekonomiska situationen som var knaper och det behövdes bidrag. Personen ifråga har också mycket i bagaget både när det gäller det kroppsliga och det själsliga. ”Gud, hjälp mig i mötet.” Under samtalets gång, som skedde i hemmet på grund av att personen inte kan ta sig till kyrkan, så utbrast vederbörande:

– Jag måste bara få säga en sak! När de kommer från kommunen med handläggare så känner jag mig så nedtryckt och arg, men när du kommer så skrattar du och pratar så att jag känner mig som en vanlig människa! Jag uppskattar så att du kommer.

Det stärkte mig i min uppgift. Jag kunde hjälpa till genom att fylla i en ansökan, men främst genom att möta en människa på hennes villkor och skratta tillsammans. Se människan. Och det behövs inte alltid utbildning till det.

Dukat med kopp och servett

Diakoni är för mig kristen tro i praktisk handling. Det handlar om att dela tro och liv. Att arbeta i en församling där mänskliga möten i kristen anda blir möjliga, är verkligen en nåd. Jag hade förmånen att få arbeta i ett gränsöverskridande projekt mellan kommunen, landstinget och kyrkan i form av föräldrautbildning.

Vi hade en mycket blandad grupp med män, pappor, väletablerade medelinkomsttagare, ensamstående föräldrar, föräldrar med utländsk bakgrund etc. Atmosfären var öppen och inbjudande, och vi kände alla att vi vid varje tillfälle lärde oss nya saker om och av varandra.

En dag mot slutet av kursen kom en av mammorna, som hade ett hårt och långvarigt missbruksliv bakom sig, lite tidigare. Hon strålade.

– Vet du vad? Sa hon. Vet du vad som har hänt?

– Nej?

– Jo, förra gången frågade NN (en väletablerad mamma) om jag ville komma hem till henne och fika i veckan!

– Jaha..?

– Och igår var jag där. I deras fina villa...

– Jaha...

– Och vet du vad? Hon hade dukat med kopp och servett för mig...

– Jaha ... (Jag kände mig som ett fån...vaddå?)

– Det är det aldrig någon som gjort tidigare. Hon såg på mig som på vem som helst. Vet du...? Någon som hon ville vara vän med! På riktigt! Fattar du?

"Hon såg på mig som
på vem som helst.
**Någon som hon ville
vara vän med!"**

Diakoni – när Ordet blir verklighet. När vi ser och möter varandra – utan gränser, utan förutfattade meningar, när vi blir sedda och när vi ser varandra, utan baktanke, utan känslan av att vi måste. Bara för att vi vill dela liv!

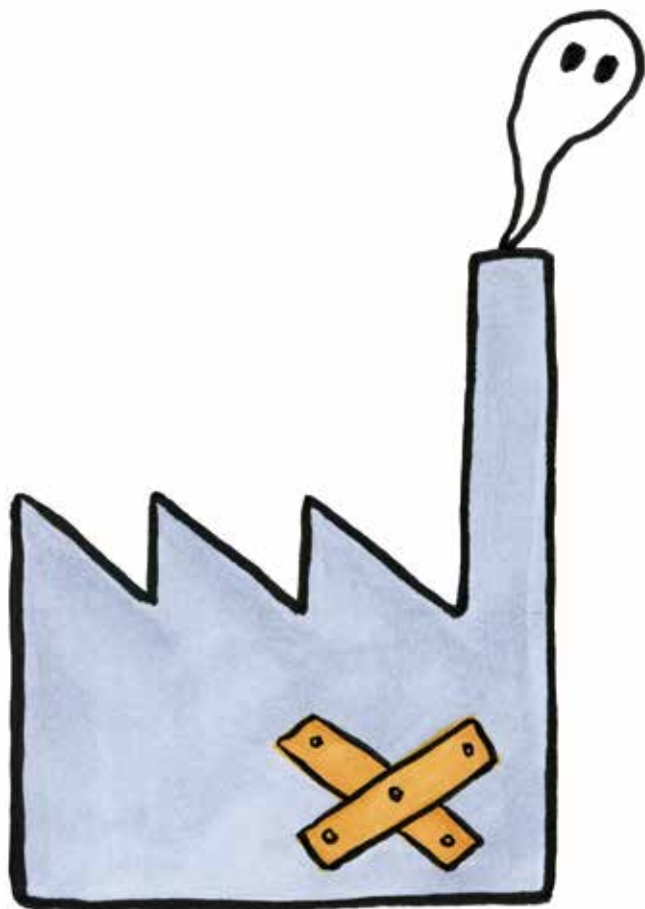
Det sker hela tiden, oberoende av anställda, arbetstider och regler. Det behövs också. Men den verkliga diakonin sker mellan döpta människor som vill dela sin tro och sina liv med andra.

Dessa mammor bär jag med mig varje dag! Den inbjudande – hennes förmåga att se under masken, ytan, och den inbjudnas glädje över att bli sedd.

De lärde mig verkligen, var och en på sitt sätt diakonins dubbelhet. Att ge och ta. Att vi alla är bräckliga i olika sammanhang.

Den stora industrin lades ned

En av stadens största industrier ska läggas ner. Det faller ner som en bomb. Inte den, inte nu. Protestmöte på torget och kyrkoherden lovar att församlingens diakoner skall komma och bistå i krisen. På morgonen efter får jag uppdraget. Det första mötet var med företagshälsovård och fack och arbetsledare. Fackets representant var mycket negativ till kyrkans insats. Vad kan kyrkan bidra med? Dagen kom och uppsägningen av flera hundra anställda och jag och en projektanställd kurator var där. Nu kom uppsägningarna och det blev snabbt tydligt att det behövdes mycket stöd. Sorgen och ilskan låg tung i luften. En dag i veckan i flera månader var jag där och varje gång undrade jag vad vill Gud med detta och varje gång fick jag svaret. En människa behövde en kristen medmänniska.

Kyrkan räddade mitt liv

Kyrkan har räddat mitt liv. Jag var död, men har återuppstått. Trodde inte det fanns så fina och seriösa människor. Jag är så oändligt tacksam att jag kom i kontakt med kyrkan.

"Jag var död, men har återuppstått."

Rapport om en pågående diakonal insats

1. Bakgrund: Ung, ensamstående mamma till ett litet barn, vars syskon dött för några år sedan. Tappar fotfästet och tron på en fortsättning. Blir sjukskriven och uppsagd från sitt arbete. Försäkringskassan och arbetsförmedlingen trycker på. Tillbaka till arbetslivet, annars inga pengar...

Planering: Bygga upp självförtroende, bli starkare för att kunna bemöta rehabiliteringsaktiviteten som föreligger om ca tre veckor. Diakonin (församlingen) erbjuder samvaro, arbetsuppgifter på olika sätt som gör att tryggheten kommer tillbaka, tilltro till sig själv.

Vi har under veckornas gång gjort utvärderingar med VAS-skalor² som visar hennes ökade trappsteg på den trappa hon påbörjat. Förhoppningen framöver är att hon ska klara samhällets krav igen. Återgå till arbete och vara en bra mamma igen.

2. Man som vid jultid blev änkling. Frun skötte allt praktiskt. Han besöker caféet varje dag. Kontakter knyts, vi hjälper till med kommunkontakter och annat.

Idag kan han sköta inhandling och tvätta.

Exempel på hjälp till självhjälp som kanske kommunen helt kunde ha bistått med, men hans trygghet och självförtroende kom från diakonin.

3. Person som blir sjukpensionär innan arbetslivet egentligen är slut. Känner sig utsparkad av arbetsgivaren och samhället, känner sig onyttig. Samtal påbörjas, utvecklas. Besök 2–3 gånger i veckan på caféet och i hemmet. Psykiska svårigheter som behandlas på vårdcentralen. Får där även kuratorskontakt. Personens tillfrisknande och ökade värdighet beror på församlingens insats (diakonin) och personen själv. Är fortfarande inte helt frisk, men på god väg.

² Visuell Analog Skala, en självskattningsskala av hälsan som används inom sjukvård.

Damkören

I en församling hade man startat en projektkör för kvinnor. Under projektets gång hamnade en av kvinnorna i en djup kris. Efter uppehåll på någon vecka valde hon att komma på övningarna igen. En del av körtiden valde man att på olika sätt dela livet tillsammans. Detta hade man gjort från första övningen. Där blandades livets glädjeämnen med livets bekymmer. Jag är övertygad om att detta bidrog till att kvinnan orkade tillbaka och ville tillbaka. Omsorgen om henne och om varandra i gruppen speglar tydligt kyrkans diakoni. Att dela livet, att bära och låta sig bli buren. Att få komma där man är i livet. Så som man är. Genom diakonin låter vi Guds kärlek få fylla våra relationer.

Denna damkör fick en mycket speciell atmosfär som levt kvar i flera år, då man valt att köra damkörsprojekt varje termin sedan dess. Ett återkommande inslag är just att ge utrymme åt att dela livet.

”Ät litet med oss först”

En sommar skulle jag arbeta som sjuksköterska i Norge. Jag tog nattåget och anlände tidigt en lördag morgon i juli. Strålande sol! Semesterlediga människor på gott humör på gator och torg. Jag såg fram emot en ny erfarenhet. Arbeta som sjuksköterska i vackra Norge! En utmaning jämfört mitt fasta arbete som skolsköterska. Jag tyckte det var fantastiskt att inom mitt yrke få prova något nytt, och jag hade fått så mycket uppmuntran att just våga prova, så mina förväntningar var stora. Eftersom jag hade nöjt mig med att som enda kontantmedel använda VISA-kortet behövde jag pengar till att köpa bussbiljett för att kunna ta mig till platsen där jag skulle bo och arbeta. Tåget anlände tidigt på morgonen, och jag kände mig trygg i att jag hade gott om tid att ordna bussbiljett till byn där jag skulle arbeta.

"Jag var trött och ledsen
men hon tittade vänligt på
mig och sa: **Visst kan vi
hjälpa dig, men ät lite
med oss först."**

Men allt strulade. Jag försökte förgäves få ut pengar från inte bara en "Minibank", utan även i affärer, hotell, resecentrum. Omöjligt överallt. Inte visste jag då att svenska VISA-kort inte brukar fungera i Norge. Jag kände ingen i staden, bemanningsfirman var stängd, liksom bankkontor och polishuset. Till slut så vecklade jag ut den lilla turiskarta jag fått och tog sikte på en kyrka. Naturligtvis var även den stängd och låst. "En kyrka till", tänkte jag och letade mig upp till "Vår Fru kyrka". Där var det liv och rörelse, med människor som gick omkring, och hade något slags ljusceremoni i koret. Jag fick ögonkontakt med en kvinna som kom fram till mig, och det visade sig att hon

arbetade i församlingen. Vi slog oss ned i kyrkbänken och jag berättade för henne vilken situation jag befann mig i, att jag var ny sjuksköterska i Norge men att jag inte hade någon möjlighet att ta mig till platsen där jag skulle arbeta. Jag var trött och ledsen, men hon tittade vänligt på mig och sa:

– Visst kan vi hjälpa dig, men ät lite med oss först.

Längst ned i kyrkan var det något slags soppkök där det fanns plats för mig vid ett bord. Jag fick ”spise” kaffe och smörgås med mesost, som äts på norskt sätt med tallrik, kniv och gaffel. Runt bordet satt hemlösa och missbrukare och jag kände mig så välkommen och hemmastadd, oändligt tacksam över måltidsgemenskapen och samvaron. Efter en stund kom min nyfunna vän, tittade vänligt på mig och klappade med handen över sin byxficka. Där fanns pengar till bussresan samt till lite mat, som skulle räcka tills jag kunde ordna pengaöverföring från Sverige.

Det här inträffade för flera år sedan, men det är något jag burit med mig och ofta brukar tänka på som ett av diakonins allra bästa ansikten. Denna händelse har varit helt avgörande för mig i att se på ”de behövande”, då jag själv varit i en situation där jag fick släppa allt och förlita mig på någon annan.

Vad är det att hjälpa?

Den unga kvinnan utanför Hemköp hade vänt sig till kyrkan och bett om pengar och nya kläder. Till kyrkan hör ett café och en secondhand-butik. Kvinnan kom till kyrkans café och secondhand efter överenskommelse med församlingens diakon. På caféet bjöds hon att sitta ned och dricka en kopp té och vänta medan diakonen letade efter några passande kläder till henne. Pengar kunde hon inte få. Jag hade fått ansvar för att sitta ned tillsammans med kvinnan och vänta på att det skulle bli klart med de kläder hon skulle få.

Trevande började vi prata över tekopparna. Kvinnan berättade att hon i sitt hemland hade en liten dotter på ett år. När hon nämner sin lilla dotters namn börjar hon gråta. Jag som sitter mitt emot henne känner hur vanmakten blandas med känslor av skuld och obehagliga känslor av överläge.

Hon sträcker ut sin hand och jag fattar där och då beslutet att ta den i min, att hålla kvar den, att möta hennes blick. Ett kort ögonblick sitter vi så, alla de motstridiga känslor som går runt på helvarv inom mig stillas för ett ögonblick.

Sen får hon sina kläder och går sedan därifrån, efter att ännu en gång ha frågat om pengar.

Alla komplexa känslor, frågor och funderingar återvänder. Hur hjälpa på ett bärande sätt? Vad är det att hjälpa? Hur blir det här nu då? Hur ska jag som kristen och kyrkan agera handla, i dessa fall, där denna kvinna är en av så många, många i samma situation? Det jag tänker är att alltid möta, se, visa respekt, lyssna, även om det är det enda jag kan eller bör göra.

ILLUSTRATION: NOUR, 9 ÅR, PALESTINA.

BILDEN INGÅR I UTSTÄLLNINGEN BARN & KRIG, PRODUCERAD AV EWK-MUSEET/ÄRBEJETS MUSEUM

Läkande målningar

Gruppen av barn från flyktingboendet berättar om sina upplevelser som nya i Sverige, om tiden före flykten hit och om själva flykten. Metoden heter BIV/BIS³, ett pedagogiskt sätt att bearbeta svåra saker och att skapa glädje och hopp hos barnen.

Med tolkens hjälp formas små glimtar av trängseln på flotten vid överfärden på Medelhavet. Eller lyckan över en cykel i Sverige och sorgen när en nyfunnen vän ”försvunnit” eller utvisats.

Berättelserna förvandlas till målningar, koncentrationen vid stafflierna är intensiv. Bilder med motiv som inga barn ska få ha upplevt. Ryktet om metoden och bilderna spreds till Arbetets museum, vilket ledde till kontakt med deras intendent och barngruppen med föräldrar.

– Vill och får barnens bilder visas på EWK-muséet där en nationell utställning med 21 professionella satiriska tecknares bilder snart ska visas på temat Barn och krig?

– Ja, sa barnen.

– Ja, sa föräldrarna.

Vid vernissagen samlades alla, foton togs, intervjuer gjordes, alla var glada! Media spred nyheten! Under de två första månaderna hade över 2500 personer sett sex små barns bilder om sina erfarenheter av krig. Och föräldrarna såg ett hopp i sina barns ögon som de inte ens sett i Syrien.

– Målar man med sådana färger, så är jag inte orolig för framtiden! sa en pappa om dotterns bild av Sverige.

³ *Barn i väntan, barn i start* är en pedagogisk metod som har utvecklats av Svenska kyrkan och Individuell Människohjälp. BIV, Barn i väntan är en kurs för barn vars föräldrar är asylsökande. BIS, Barn i Start, är en kurs för barn som är nyanlända i Sverige. Fokus läggs på barnets egna känslor och tankar och behovet av att uttrycka dessa.

Hela hans liv kom i ordning

En ung man kommer och ber om hjälp till mat. Jag frågar vad som hänt. När han berättar att han varit sjukskriven i flera år, men inte får vara det längre, så börjar jag göra en karta i huvudet. Varför var han sjukskriven? Vilka kontakter har han haft, är det något fel som gjorts? Vad behöver göras? Det visar sig att mannen genomgått en utredning på sjukhuset och fått en diagnos. Han hade fått ett intyg som han visade upp för läkaren på vårdcentralen. Det var en ny läkare som efter samtalet sa: "Du får ingen sjukskrivning, jag ser ju att du är frisk." Läkaren hade alltså struntat i en utredning som gjorts på sjukhuset. Jag sa att jag tyckte att läkaren hade gjort fel och frågade om jag skulle hjälpa honom att överklaga läkarens beslut. Det ville han. Jag skrev till överläkaren på sjukhuset om vad som hänt och bad honom kontakta vårdcentralen och jag skrev till ansvarig verksamhetschef på vårdcentralen och berättade om läkarens förnekande av utredningen, som jag bifogade. Under tiden som vi väntade på besked hjälpte vi honom med hyra och mat. Några månader senare berättade han att han nu hade fått sin sjukskrivning och att ansökan om permanent sjukersättning var på gång. Hela hans liv kom i ordning och jag var glad över att kunna göra skillnad.

"En ung man kommer och ber om hjälp till mat och berättar att han har varit sjukskriven i flera år."

När kroppen förfaller så snabbt

Jag har haft – och har – en jobbig tillvaro med många sjukdomar och tidigare rån och våldtäktsförsök. Tack vare diakonen och kyrkoherden i församlingen lever jag idag. När kroppen förfaller så snabbt som den gör i mitt fall är kyrkan en fast punkt. Utan mina samtal varje vecka med diakonen vet jag inte hur mitt liv skulle se ut.

De är så glada över att de kom

Andras glädje blir min glädje när de lyckas med något de tvekar att göra.

Vi skulle starta ett språkcafé. Genom kontakter var folk som var engagerade i olika föreningar i det lilla samhället inbjudna. Före första tillfället blir jag uppringd av en nervös dam som vill veta vad ett språkcafé är och vad vi skall göra. Hon tror sig inte kunna undervisa någon i språk.

Jag förklarar att vi har blad och bilder som vi använder för att lära ord och enkla fraser. Viktigast är att prata och mötas.

Jag får veta att hon och väninnan skall komma för att titta. De är där i god tid. En halvtimme innan utsatt tid sitter de och med kropp och händer och mun förklarar de hälsningsfraser och ord på grönsaker. Efter caféet så dröjer de kvar. De lyser och är så glada över att de kom. De har haft roligt och mött nya människor. De hade både övat språk och samtalat. De kommer nu varje gång, är engagerade och sätter igång så fort någon mer är på plats.

Jag har stoppat det minsta hålet men inte det stora i hans hjärta

In på mitt kontor kommer en man som luktar gott och som är nyklippt i håret. Vi känner varandra och hälsar.

Efter ett tag när han har berättat om sitt problem frågar jag:

– Vad vill du ha hjälp med?

Han slår ut med armarna i förtvivlan och förstår att jag inte har någon snabb lösning på hans problem. Han begär ingenting ifrån mig samtidigt som hela hans jag skriker efter hjälp. I min brist på att inte ha någon ”quick fix”, frågar jag om han vill ha en matkasse.

– Nej tack, säger han, men gärna en vårjacka. Vi går ned i källaren till vårt förråd och han väljer en jacka som han blir nöjd med och får medskickat snabbkaffe som han ber om. På en hylla står lite hygienartiklar, som jag vet är en välkommen present.

– Vill du ha?

– Ja tack, säger mannen med ett leende.

När vi skiljs åt några minuter senare är mannen lite gladare till sinnet och jag är kvar med en vetskap om att jag stoppat det minsta hålet, medan det stora hålet i mannens hjärta fortfarande blöder kraftigt.

Eftertanke: Den som jag träffade är från Östeuropa och är tiggare här i Sverige. Det han önskar mest är att få arbeta och sluta tigga. Jag fick hans nummer ifall jag skulle hitta något arbete till honom. Vägen dit är lång, för lång, men jag ska inte ge upp utan hålla utkik och undersöka möjligheten. Det som kändes gott var att det blev ett möte, att få ingjuta hopp och ge ett plåster, men jag önskar att jag hade hela första förbandslådan att tillgå så att mannen inte förblöder under tiden.

Det gröna huset

I början av 2000-talet stod frågan om utbrändhet och utmattningsdepression i fokus. Samtidigt hade jag uppdraget att arbeta med arbetslivsfrågor tillsammans med en präst. Då kom tanken att utifrån konceptet vuxendialog samla personer som på grund av utmattning hade slagits ut från arbetslivet till sjukskrivning eller sjukersättning. Eftersom isolering, ensamhet, hopplöshet och utanförskap drabbar den gruppen, tänkte vi att en mötesplats skulle fungera.

Annonsen sattes in i dagspressen och människor började ringa. Snart hade vi en grupp på 6–8 personer som träffades i ett grönt hus som ägdes av kyrkan. Huset hade en liten trädgård och låg i ett lugnt villaområde.

Upplägget byggde på ett antal teman som berörde utbrändhet. Totalt skulle vi träffas sju gånger under en termin. Jag tror vi sågs varje vecka under ca fyra timmar, inklusive fika och lunch. Tanken var att lite kunskapsförmedling skulle ingå i varje träff, liksom deltagande enligt 12-stegskonceptet (en i taget, ingen ställer frågor, ingen avbryter etc). Några gånger ingick även andningsövningar, lugna rörelser och skapande med färg.

Gruppen blev starkt sammansvetsad, förtroligheten i delandet var förbluffande och trots att gruppen bestod av olika åldrar, olika samhällsklasser och olika yrkeskategorier så kunde man mötas i den gemensamma utsattheten. Det kunde vara en sjuksköterska som drabbats av 90-talets nedskärningar och besparingar, vilket slutligen ledde till överbelastning, och en högt uppsatt chef på ett företag. I sårbarheten och sanningen om våra liv kunde de mötas och känna samhörighet.

I konceptet ingick även att dessa, av vården och försäkringskassan sönderstressande personer skulle bli sedda, bekräftade, lyssnade till och ompysslade i kärlek. Självklart krävde kursen att vi som ledare läste på ämnet noga före kursstarten och att vi tog intryck

av föreläsningar och forskningsrön, men det viktigaste var värmen, respekten och normaliseringen av deltagarna.

Efter avslutad kurs kunde gruppen själv bestämma sig för att fortsätta träffas utan kyrkans inblandning. Kurserna blev så lyckade att vi fortsatte med konceptet under många år.

"I sårbarheten
och sanningen
om våra liv
kunde de **mötas**
och känna
samhörighet."

Sådd

– Jag vill träffa min barntimmefröken.

Det var det första en kvinna sa. Hon hade förlorat sitt barn och hade inte talat på två dagar. Hon hade gått i barntimmarna som barn, men sen inte haft kontakt med kyrkan.

Vi ska så och undervisa, genom vårt sätt att leva diakoni sår vi. Vi vet aldrig när vår sådd behövs.

"Hon hade förlorat sitt
förstfödda barn och hade
inte talat på två dagar."

Sätta ord på sitt liv

Möten och samtal kan uppstå vid de mest oväntade tillfällen. Likaväl som på kontoret kan det vara på en parkeringsplats utanför affären, på en bänk utanför Systemet, i dörren på väg ut, eller när man egentligen skulle träffas för något helt annat. Samtalet kan börja med något helt neutralt, men komma in på svåra saker ur livet. Människor har ofta ett behov av att summera och reflektera över sitt liv. Det finns inte alltid någon som vill lyssna och ibland kan de behöva fånga ett tillfälle att prata om detta, även om jag egentligen kom ditt i ett annat ärende. Jag har sett hur bara detta att få berätta kan göra en människa så uppenbart lättad och upprymd. Att ha fått sätta ord på sitt liv. Att någon har lyssnat utan att avbryta. På hur det blivit, hur det är.

"Vad är diakoni? Att möta
livsberättelser. En och en.
Just så som det är."

Vad är diakoni? Att möta livsberättelser, skulle jag vilja säga. En och en. Just så som det är. Diakoni är det enskilda mötet, spontant eller förberett, kort eller långt, vid ett tillfälle eller upprepade tillfällen. Men det är alltid ett möte, där bekräftelsen från en medmänniska kan ge hopp.

Genom spritdimmorna

En granne till ”Pelle” var bekymrad över honom. Vad göra?
Ett samtal till kyrkans diakon. Ok.

Samtalet kom en fredag eftermiddag och jag såg fram emot ett spännande möte. Tog mig själv till den aktuella adressen, fönstren fördragna. Knackar på. Ingen öppnar. Tvekar. Phu. Ok, jag struntar i detta. Jag har ju gjort ett försök. Känner mig osäker. Känner på dörren – den är öppen.

– Hallå, hallå. Jag möter ”Pelle” starkt påverkad liggande på golvet. En stund senare sitter vi i soffan. Ingen kontakt.

Då ser jag en flygel och jag börjar spela en psalm i folkviseton och lite jazz. Då vaknar han till och samtal uppstår... som följdes av flera möten och samtal.

Några månader senare var jag på Systemet. Vem får jag se där? Jo, ”Pelle”. Han var lite påverkad och jag höll mig lite i skymundan. Plötsligt fick han syn på mig och sa med mycket hög röst:

– Tjänare! Tack för din hjälp, den där psalmen du spelade har betytt mycket för mig.

Människorna på Systembolaget stannade upp och tittade på oss. De flesta log och jag tänkte: tack Gud.

"Jag möter Pelle starkt påverkad liggande på golvet."

Diakonikaféet

I vår församling har vi startat ett diakonikafé. Vi upptäckte nämligen att vi fick ett otal besök av människor som ville komma till oss av olika skäl, men som ändå hade en sak gemensamt.

De var ensamma.

En av oss var eldsjäl. Han brann för saken och vi andra hängde på. Vid varje samtalsbesök eller ekonomirådgivning berättade vi om vårt nystartade kafé. Ibland kom personen, ibland inte. Men efter ett tag var vi en grupp som träffades regelbundet. Nu har vi hållit igång vårt kafé i ett antal år och det har fallit väl ut. Hur ser då detta kafé – *Kaffe Selma* – ut?

1 Vi träffas två förmiddagar i veckan: måndag och onsdag mellan 10–12.

2 Vi fikar (det är ju ett kafé). Kaffe och macka och kanske någon kaka.

3 Vi pratar (det är ju gemenskap). Ibland om något särskilt, ibland om väder och vind.

4 Vi har ekonomisamtal (vi är ju diakoner). Det har blivit bestämt att det är på *Kaffe Selma* som dessa samtal ska vara.

Med åren har det blivit en fast verksamhet, där gruppen ser ganska lika ut. Det har tillkommit personer och det har droppat av andra, men gruppen är stabil. Vi har dock inte mer pengar, utan mindre än förr. Det har kanske visat sig att just ekonomisamtalen har blivit sekundära.

Dödsbud

Jag sitter och mejlar när det plingar till och jag ser ”senaste nytt” från lokaltidningen. En bil har frontalkrockat med en personbil och föraren i personbilen är avliden. Jag undrar när jag ser bilen om de anhöriga är underrättade.

Någon timma senare ringer sjukhusprästen. Han meddelar att han sitter med anhöriga till en avliden i denna olycka. Han säger att en av de anhöriga bor i min församling och är ännu inte underrättad. Polisen ska åka dit med dödsbudet och han frågar om jag eller någon kollega kan följa med som extra stöd, då den anhörige är gammal och ensam hemma. Jag ber om tio minuter. Är glad att jag tagit med min diakonskjorta som jag byter om till i hast. Strax efteråt rullar en polisbil fram och hämtar upp mig.

På vägen hem till den anhöriga säger polisen att när han funderade på vad han skulle utbilda sig till fanns diakon med som ett alternativ... Han frågar mig hur jag tycker vi ska lägga upp besöket. Jag svarar att detta är första gången för mig så jag är tacksam om han tar kommandot och att jag finns med som stöd. Så blir det. Jag, polisen och hans kollega som är polisaspirant ringer på och blir småningom insläppta. Polisen är följsam och mjuk och tar vederbörande i handen och säger att han har ett dystert besked att lämna. Min roll blir att hålla om och hämta ett glas vatten samt prata lite praktiskt kring färden som ska ske snart till sjukhuset där de övriga anhöriga väntar. Det känns bra i vårt samarbete, vi kompletterar varandra.

I bilen till sjukhuset kommer vi överens om att jag inte behöver följa med eftersom sjukhusprästen möter upp. Vi skiljs åt och personen tar min hand och tackar. Jag lovar ringa dagen efter. Vi har kontakt då och då och jag kommer stötta på det sätt som efterfrågas. Kanske blir det naturligt framöver med sorgegrupp och då kan jag naturligt vägleda till det.

"Polisen ska åka dit med dödsbudet och han frågar om jag eller någon kollega kan följa med som extra stöd."

De såg honom dödas av IS

De är alla från en stad i Syrien och har delat fruktansvärda saker. En kvinna och hennes barn har sett sin man och pappa dödas av IS. De är drabbade av sorg och har samtidigt tvingats fly för egen del eftersom de hotats och varit kidnappade. Nu är de här i tryggheten, tillsammans med några andra som är släkt och som även de varit inblandade i denna händelse. Vi har en grupp, BIS, som är ett pedagogiskt program för nyanlända och deras familjer. Barnen samlas i ett angränsande rum. Vi pratar, målar, och gör det svåra hanterbart. För varje träff vi har blir de mer pratsamma, mer lättade, mer glada. Flera gånger vid avslutningen säger en av dem: ”Måste vi gå hem redan! Kan vi inte få stanna lite till.” En av dem har ett barn som drömmer mardrömmar om den farliga båt färden över Medelhavet. Hon målar inlevelsefullt det hon varit med om. Mamman är så orolig för henne. Vi ska ordna psykologkontakt.

Jag är så tacksam att jag får dela deras berättelser och att jag och mina medarbetare verkligen kan göra skillnad! Så ofta får jag bevis för det. Men samtidigt gör det ont och det sliter på min kraft och energi att höra dessa otroliga berättelser. Jag måste hela tiden avlastas för att orka.

Sårad ängel

Målningen med den skadade ängeln⁴ som bärs på bår av två pojkar är en viktig bild för mig i mitt arbete som diakon. Ibland får jag vara med och bära, ibland måste jag våga låta mig bäras av andra.

"Ibland får jag vara med och bära, ibland måste jag våga låta mig bäras av andra."

⁴ Hugo Simbergs målning "Sårad ängel" finns att se på Atenum i Helsingfors.

Jag var efterlängtd

Jag var vilsen min första dag på *Hela människan*⁵. Jag hade försökt mig på ett par olika rehabiliteringsarbeten innan, där det inte hade gått så bra. Här var känslan annorlunda. Jag kände det direkt vid välkommandet.

**"Jag hade blivit betrodd,
de litade på mig."**

Jag var efterlängtd, kändes det som. Alla var intresserade av att hälsa på mig. Alla jag gick förbi tittade på mig och sa hej och log medan de fortsatte att pyssla med det som de höll på med, medan jag och chefen gick runt i de 1500 kvm stora lokalerna för att se på olika verksamheter som innefattade *Hela människan*. Vi avslutade i ett kontor där jag fick lämna lite personuppgifter samt kvittera ut arbetskläder. Jag drog på mig min T-shirt direkt och kände mig som en i gänget. Chefen hade en likadan och hon berättade att hon själv hade kommit hit en dag som jag och att hon idag har andra uppgifter, och arbetar kvar. Så gav hon mig en "blupp" och en nyckel. Dessa skulle jag kvittera ut. Jag minns känslan än idag. Jag hade blivit betrodd, de litade på mig. Mitt rehabarbete innan hade jag haft i ett år utan nyckel och där fick man vänta och be att någon skulle öppna. Det blev pinsamt jobbigt och innebar att jag satt med kyrkvaktmästaren i köket och åt lunch istället för att gå till de övriga i personalen. Nu fick jag en egen "blupp" och nyckel som alla andra anställda. De förstod att jag kunde ta eget ansvar och det var så befriande. Jag kavlade upp ärmarna och sa med ett leende att nu kör vi!

⁵ *Hela människan* är en organisation som arbetar med socialt arbete med elva olika kyrkor som uppdragsgivare, varav Svenska kyrkan är den största. Man arbetar stärkande för och tillsammans med människor som lever i en utsatt livssituation och verkar för att minska utanförskapet och ge människor möjlighet till förändring.

"Jag förstod
några ord,
men främst
hennes gester.
Jag bara satt
bredvid och
lyssnande, utan
frågor."

För sina egna vill man inte berätta det fruktansvärda

Jag tänker på en gammal kvinna från ett krigshärjat land. Hon kom till lättsvenska-gruppen i kyrkan varje förmiddag, plågad av ont i huvudet och ont i magen. Hon kunde ingen svenska. En dag började hon berätta på sitt språk, ivrigare och ivrigare med stora gester. Jag förstod några ord, men främst hennes gester. Jag bara satt bredvid och lyssnade, utan frågor. Hon berättade hela det hemska som fått henne att fly. Om huset som blev bombat. Mamman som blivit dödad, hur hon sprang genom skogen genom bomber och eld. Osv. Efteråt satt vi båda med tårar i ögonen och höll varandras händer.

Nästa dag kom hon, med lätta steg och leende till ”skolan”! Och kramade om mig! Jag förstod då att det var första gången som hon berättat sin historia, i sin helhet utan avbrott, utan tolk. För sina egna vill man inte berätta, för att inte såra mera. Man bär sin historia och försöker glömma. Men det ger värk i huvud, mage och hjärta.

Hon lärde sig aldrig svenska mer än några fraser, ”Hej” och ”Hur mår du?”, men varje gång vi sågs så log hon och gav mig en varm kram!

Tänk vad man kan få betyda för en människa bara genom att vara nära, lyssna, försöka förstå och känna med. Tacksam för detta möte, så lärorikt!

Livlina

Har haft kontakt med flera diakoner genom åren. Både i kyrkan och inom sjukvården. De har funnits där både i stunder av glädje och stunder av sorg. Ibland har det enskilda samtalet varit den livlina, den frälsarkrans som varit avgörande för att orka fortsätta kämpa för att leva.

"Ibland har det enskilda samtalet varit den livlina, frälsarkrans som varit avgörande för att orka fortsätta kämpa för att leva."

Genom dödsfall, arbetslöshet och skilsmässa

Tack vare präster och diakoner har jag funnit min plats i kyrkan som frivillig, kyrkvård och kyrkvaktmästare. De hjälpte mig igenom arbetslöshet, dödsfall och skilsmässa. Utan kyrkan tror jag inte att jag hade orkat, inte efter fem års kämpande i motvind. Jag har allt att tacka för det. Det har även inneburit att jag vågat börja tro på mig själv igen och nu gör jag saker jag bara drömt om förut. Till exempel så spelar jag orgel och hjälper även andra i datafrågor. Detta skapar lycka inom mig – att få vara där för andra!

Under kan ske i det enkla

I mitt jobb har flyktingkrisen gjort sig påtagligt närvarande när nöjesparken som ligger i vår församling fylldes av över 500 asylsökande människor. Vi kom dit och mötte många av dessa människor och överväldigades av nöden som de kom med, hungern och längtan efter att få komma till ro, rädsla efter flykten, oron för anhöriga, framtidshopp, längtan efter att bli sedda, bekräftade och tagna i bruk. Jag tänkte då att de har kommit hit för vår skull, för när de kommit så nära och mötet uppstod så kan man inte värja sig för mängden av hungrande och längtande människor och jag tänkte, det kunde varit jag.

Genom mötet av människor som hållits isär, men som kommit samman med varandra, kan undret ske när vi inte gör oss roliga och raljerar över de små gåvorna som människor kommer med. Jag har sett under ske så många gånger under vinterhalvåret. Jag tänker på tonårspojken som fick ett par hela vinterkängor, barnfamiljen som fick en vagn, en handikappad man som fick filter, ungdomar som flytt men som fått bli tagna i bruk och bli en länk mellan den äldre generationen och det nya landet. Man ser och bekräftar behovet och tar sig själv och våra gåvor i bruk, undret sker.

Ja, det kunde varit jag och när jag skrivit dessa rader så fylls jag av en tacksamhet för att jag har fått möta så många människor på flykt. Det har stärkt min tro på att under kan ske i det lilla, i det enkla.

"När de kommit
hit för vår
skull, för när
de kommit så
nära så kan
man inte värja
sig för mängden
av hungrande
och längtande"

När jag minst förtjänade det

De fanns där, när jag behövde dem som bäst, men kanske förtjänade det minst. Endast Gud vet. Jag är i alla fall så tacksam och glad för detta.

"De fanns där, när jag behövde dem som bäst, men kanske förtjänade det minst."

Lyssna på orden, tolka kroppsspråk och mimik

Även för den som har ett gott, ganska normalt liv kan det hända att det blir för mycket av allt på en gång. Det kan vara skilsmässor, sjukdom, arbetslöshet, dålig relation med mamma, allt möjligt. När jag får höra en berättelse ur livet och om livets bekymmer och svårigheter, glädje och sorg, oro och gemenskap så har jag en roll. Jag lyssnar, frågar om förtydligande, men hjälper till att hålla spåret.

Min roll som lyssnare, stödjare och frågande medmänniska och diakon kan vara viktig, bra och lärande för oss båda.

Jag försöker lyssna på orden, tolka kroppsspråk och mimik. Förstå och strukturera och se samband. Ge olika perspektiv ur olika människors sätt att se. Eventuellt dela någon egen erfarenhet från liknande situationer.

Det är en stor förmån att få förtroende, att få del av olika människors tankar och liv, att få dela en resa. Förhoppningsvis framåt och uppåt mot en lugnare nivå av livet, en stabilare grund och en något mer sorterad vardag, med något redskap eller förhållningssätt att möta livet på. Att dela hopp och ljus, att dela insikten om att vi inte är ensamma, att vi får bära och bli burna i Herrens famn.

Pratar du med mig

Ett möte människor emellan kan alltid vara diakoni, och det också ofta utan att man tänker på det, eller lägger så stor vikt vid det. Att hälsa på någon, som man inte känner, att möta någons blick och dela med sig av ett leende, en sådan enkel sak kan betyda mycket i någons liv. Ofta blir diakonin dessutom ömsesidig...

En vanlig grå förmiddag träffade jag en äldre dam i en smal korridor mellan hyllorna i vår lokala mataffär, med rullatorn som enda stöd.

– Hej! Sa jag.

– Pratar du med mig? Undrade damen förvånad och tvivlande, medan hon såg sig omkring för att försäkra sig om att min hälsning inte var riktad åt någon annan.

– Ja, svarade jag och log.

– Å tack, du är den första jag pratar med på tre dagar, och idag är det min födelsedag, upplyste tanten mig om med tårar i ögonen.

– Grattis på födelsedagen! Utropade jag spontant i brist på annat.

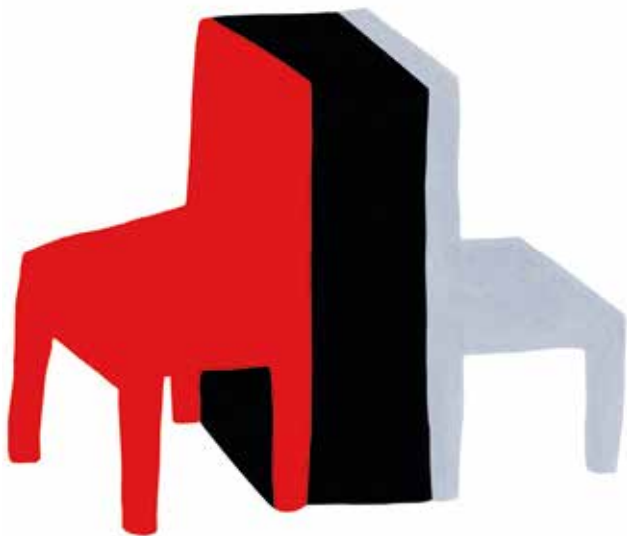
– Tack! svarade den äldre damen och strålade som solsken.

Jag önskade henne en riktigt bra dag och våra vägar skiljdes. Och båda gick vi med lättare steg därifrån.

"Du är den
första jag
pratar med
på tre dagar"

Mellan stolarna

Min erfarenhet är att många söker upp kyrkan och diakonin när man redan har gått igenom alla instanser, när man bett om hjälp på alla ställen man kan komma på, man har redan berättat sin historia tusen gånger. Ett exempel som jag stött på många, många gånger är människor som av olika anledningar förlorat eller håller på att förlora sin bostad. Inte sällan har man blivit hänvisad till kyrkan och byggt upp ett hopp om att kyrkan kommer att lösa situationen. Ofta kan jag som diakon inte lösa situationen och det sista lilla hopp som finns kvar hos personen som söker hjälp släcks. Det kan kännas tungt att bära. Överhuvudtaget i vårt moderna samhälle, där vårt sociala skyddsnät har så stora maskor att folk far igenom det med en väldans fart, möter vi fler och fler människor som ramlat ur systemet och hamnat mellan stolarna, och som inte vet var man ska vända sig eller orkar kämpa för sin sak. Rent konkret kan vi sällan ”lösa problemen” och det kanske vi inte heller ska. Jag försöker intala mig själv att det är gott nog att jag finns där, ser och lyssnar. Ser människan bortom skuldsanering, ohälsa, ensamhet och brustna drömmar. Att jag stannar kvar, lyssnar en gång till. I vissa fall vet jag att det har varit till hjälp, men oftast får jag aldrig veta det.

Inspirera till samtal

Inspirera till samtal med hjälp av Sverige mellan stolarna. Berättelser om utsatthet. Om människor och möten i Svenska kyrkans diakoni.

Berättelserna i denna bok speglar olika sammanhang och situationer och kan fungera som utgångspunkt för samtal och reflektion. Diakoni kan ses utifrån olika perspektiv, olika roller och ansvarsområden, gränsytor för samverkan, bemötande och förhållningssätt, synsätt och värderingar. Frågorna nedan kan sätta igång samtalet men formulera framför allt era egna angelägna frågor för att öka och fördjupa er förståelse om diakoni.

När du läser de enskilda berättelserna

- Vilka är nyckelorden i den berättelse du just läst?
- Vilken eller vilka berättelser berörde dig särskilt? Varför?

När ni tillsammans diskuterar materialet

- Vilka är några av nyckelorden som var och en har noterat?
- Vilka berättelser berörde var och en särskilt. Varför?
- När vi ser människor hamna i kläm, ”mellan stolar”, i ett utsatt läge- vad driver och motiverar oss att reagera och handla?
- Vad kännetecknar diakoni och diakonalt förhållningssätt?
- Vad innebär det att vara en diakonal kyrka i dag i vårt samhälle?
- Vilka tankar kring diakonala arbetssätt, nya eller traditionella, får du när du läser berättelserna?

Med förhoppning om att boken kan vara till inspiration, motivation och utmaning!

Projektgruppen för Diakoni och välfärd:

Miriam Hollmer (kyrkokansliet), Magnus Bodin (kyrkokansliet), Maria Jälmjö (Göteborgs stift), Lena Lindström (Luleå stift) och Anders Hagman (Västerås stift).

Utgiven av Svenska kyrkan, kyrkokansliet. Uppsala 2016.

Redaktörer: Miriam Hollmer & Roland Asplund

Illustrationer: Sara Olausson

Grafisk form och tryck: Ineko AB 2016, art.nr. SK16296

Inlagan: Tryckt på papper av 100% returfiber. Miljömärkt trycksak nr 0341142

Sverige mellan stolarna är personliga berättelser om Svenska kyrkans diakonala arbete.

Det är främst diakoner som berättar, men en del berättelser kommer från de som själva har sökt sig till diakonin.

Berättelserna är gripande eftersom de inte bara ger en bild från kyrkans arbete, de visar också vad mänsklighet är, och hur det kan vara att vara människa i Sverige i början av 2000-talet. Som prästen Charlotte Frycklund skriver i förordet:

”Utsattheten i vårt samhälle idag ser annorlunda ut än vad den gjorde för femtio och tio och till och med fem år sedan. Den kommer att se annorlunda ut i framtiden. Berättelserna är ett tidsdokument – nedtecknat av de människor som ser vår samtid i dess mest avskalade skepnad, de människor som vet, bättre än många andra, det mesta om glappen i vår välfärd”.